

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lutego 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: Magdalena Adamska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 lutego 2022 r. w Warszawie

sprawy A. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość zadłużenia z tytułu składek

na skutek odwołania A. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 22.02.2021 r. znak (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

A. T. w dniu 9 kwietnia 2021 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu (...) (...) Oddział w W. z dnia 22 lutego 2021 r., znak: (...) (...), dotyczącej wysokości zadłużenia z tytułu składek. Odwołujący zarzucił zaskarżonej decyzji:

- naruszenie art. 7, 8, 77 § 1 i 80 k.p.a. poprzez brak wnikliwego rozpoznania sprawy i wyczerpującego zebrania materiału dowodowego oraz brak wszechstronnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy, co skutkowało nieustaleniem i niewyjaśnieniem wszystkich okoliczności stanu faktycznego sprawy i niesłusznym wydaniem decyzji, w której został uznany za dłużnika organu rentowego;
- naruszenie art. 10 § 1 k.p.a. poprzez niepouczenie o zakończeniu postępowania dowodowego oraz o przysługującym prawie zapoznania się z aktami sprawy, a w konsekwencji uniemożliwienie stronie wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów, a co za tym idzie brak zapewnienia przez organy administracji publicznej stronom czynnego udziału w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji brak możliwości umożliwienia im wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszenia w tym zakresie stosownych żądań i wniosków;
- naruszenie art. 107 § 3 k.p.a. poprzez brak uzasadnienia faktycznego decyzji, które powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne i wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa;
- błędne ustalenie kwoty zadłużenia i niesłuszne naliczenie odsetek za zwłokę;

- błędy w ustaleniach faktycznych prowadzonego postępowania oraz nieuwzględnienie jego argumentów, wniosków, oświadczeń i wyjaśnień;

- przyjęcie, że nie dopełnił on obowiązku określonego w art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez niezłożenie pisemnych wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek pod rygorem wydania decyzji jako główny argument służący wydaniu rozstrzygnięcia w sprawie.

Ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez obniżenie wysokości zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek i naliczonych odsetek, bądź ewentualnie o jej uchylenie i umorzenie postępowania lub uchylenie i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od ZUS na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko A. T. wskazał, że wnosi o umorzenie powstałych należności ze względu na trudną sytuację finansową i rodzinną, w jakiej obecnie znajduje się, ponieważ spłata należności pozbawiłaby jego wraz z rodziną możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych. W związku z tym na podstawie art. 28 ust. 3a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wniósł o umorzenie należności wobec organu rentowego. Na fakt braku możliwości częściowego uregulowania należności odwołujący wskazał kilka postępowań, w tym egzekucyjnych i nakazowych, które prowadzone są wobec niego przez sądy oraz zobowiązania kredytowe, co jest wynikiem jego trudnej sytuacji finansowej. Wskazał, że aktualnie jedynym źródłem utrzymania jego rodziny jest zasiłek 500+ dla dwójki dzieci i zasiłek dla bezrobotnych wypłacany jego żonie (odwołanie z dnia 9 kwietnia 2021 r., k. 3-9 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz o zasądzenie od odwołującego na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Organ rentowy podniósł, że odwołujący został poinformowany o przysługującym mu prawie uczestniczenia w prowadzonym postępowaniu i skorzystania z prawa wglądu do akt w zawiadomieniu o zakończeniu postępowania z dnia 9 grudnia 2020r., z czego ostatecznie nie skorzystał. W jego ocenie w ewidencji dokumentów i pism wpływających do Zakładu nie odnotowano pisemnego wniosku, w którym płatnik odnosiłby się do wysokości zadłużenia lub takich, które można było potraktować jako pisemne wyjaśnienia dotyczące przedmiotowej sprawy. W dniu 29 listopada 2020 r. do organu rentowego wpłynął wniosek o umorzenie należności z tytułu składek. Ubezpieczony został zobowiązany wówczas do przedłożenia kopii PIT 36 lub 37 za 2019r., ewidencji przychodów/kosztów za 2020 r. oraz wypełnionego oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym, a także sytuacji materialnej osoby fizycznej. Wniosek ten pozostawiono bez rozpatrzenia ze względu na znajdujące się braki w dokumentacji. Ponowny wniosek został wysłany przez odwołującego w dniu 1 lutego 2021 r. i w dniu 9 marca 2021 r. został uzupełniony o żadaną dokumentację. W konsekwencji organ rentowy uznał, że wydana decyzja o wysokości zadłużenia z tytułu składek nie ma wpływu na rozpatrywanie wniosku o umorzenie należności. (odpowiedź na odwołanie z dnia 11 maja 2021 r., k. 11-13 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. T. w dniu 3 kwietnia 2006 r. zgłosił do ubezpieczeń społecznych prowadzenie działalności gospodarczej. Z tego tytułu był zobowiązany do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne (zgłoszenia do ubezpieczeń, akta ZUS).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zawiadomił A. T. o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Zawiadomienie powróciło awizowane jako zwrot, nie podjęte w terminie (zawiadomienie z dnia 9 września 2020 r. i awizo, akta ZUS).

Po zakończeniu postępowania organ rentowy na podstawie art. 83 ust. 1 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wydał decyzję z dnia 22 lutego 2021 r., znak: (...) (...), w której stwierdził, że A. T. jest jego dłużnikiem z tytułu nieopłaconych składek w łącznej kwocie 64.506,44 złotych, w tym z tytułu składek na:

- ubezpieczenia społeczne w kwocie 40.095,54 złotych i odsetek za zwłokę w kwocie 8.047,00 złotych;
- ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 10.780,78 złotych i odsetek za zwłokę w kwocie 1.546,00 złotych;
- Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwocie 3.391,12 złotych i odsetek za zwłokę w kwocie 646,00 złotych.

Organ rentowy wskazał, że odwołujący nie dopełnił obowiązku wynikającego z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, co skutkowało określeniem wysokości zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne na podstawie art. 83 ust. 1 tej ustawy (decyzja organu rentowego z dnia 22 lutego 2021 r., akta ZUS).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych. Dowody te nie były kwestionowane przez strony procesu i zostały przyjęte za podstawę ustaleń w niniejszej sprawie. W związku z tym Sąd uznał ustalone fakty za wystarczające do wydania rozstrzygnięcia. W oparciu o powyższe Sąd pominął dowód z przesłuchania odwołującego na podstawie art. 235² § 2 pkt 2 k.p.c., ponieważ jego ewentualne zeznania byłyby nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie A. T. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 22 lutego 2021 r., znak: (...) (...), jako niezasadne, podlega oddaleniu.

Zgodnie z przepisem art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r., poz423) zwanej dalej „ustawą”, płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Na podstawie przepisu art. 32 ustawy, do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

W myśl przepisu art. 47 ust. 1 ustawy, płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, z zastrzeżeniem ust. 1a, 2a i 2b, nie później niż:

- 1) do 10 dnia następnego miesiąca - dla osób fizycznych opłacających składkę wyłącznie za siebie;
- 2) do 5 dnia następnego miesiąca - dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych;
- 3) do 15 dnia następnego miesiąca - dla pozostałych płatników.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy, od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa z wyłączeniem art. 56a.

Art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi, przy czym za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność zgodnie z art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych uważa się osobę prowadzącą

pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych.

Jak stanowi art. 12 ust. 1 ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, a zatem również osoby prowadzące pozarolniczą działalność, skoro ustawodawca nie wymienił tej kategorii ubezpieczonych w ust. 2 i 3.

W myśl art. 11 ust. 2 ustawy osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą obejmowane są także ubezpieczeniem chorobowym, lecz na ich wniosek.

Na podstawie art. 13 pkt 4 ustawy, osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Sąd zważył, że organ rentowy prawidłowo wyliczył należności odwołującego z tytułu składek na wymienione ubezpieczenia, mając na uwadze przytoczone powyżej przepisy prawa. W ocenie Sądu, ubezpieczony nie wskazał, co dokładnie kwestionuje w treści zaskarżonej decyzji i nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych w toku trwającego procesu, w odniesieniu do wyliczeń dokonanych przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji. Sąd przyjął, że bezspornym w sprawie był fakt prowadzenia przez odwołującego działalności gospodarczej, z czym wiąże się wynikający z powołanych przepisów obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Składki za okres od maja 2016 r. do lipca 2020 r. zostały obliczone przez organ rentowy w prawidłowej wysokości, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a ubezpieczony kwestionując zadłużenie za w/w okresy, dla poparcia swego stanowiska nie przedstawił żadnych faktów, za wyjątkiem jego trudnej sytuacji materialnej, podczas gdy zgodnie z art. 6 k.c. był obciążony ciężarem dowodu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 września 2015 r., AUa 472/15; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 marca 2012 r., III AUa 789/11).

W związku z prowadzoną przez ubezpieczonego działalnością gospodarczą organ rentowy wyliczył wysokość jego składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. ZUS uwzględnił za sporny okres składki w wysokości minimalnej zgodnie z art. 18 ust. 8 ustawy. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla prowadzących działalność gospodarczą stanowi zadeklarowana kwota w wysokości co najmniej 60% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia zamieszczanego corocznie w projekcie budżetu państwa. Kwotę tę podaje Minister Pracy i Polityki Społecznej w komunikacie ogłaszanym w Monitorze Polskim. W latach 2016-2020 wartość prognozowanego miesięcznego wynagrodzenia – zgodnie z obwieszczeniem MPiPS z dnia 28 grudnia 2015 r., 13 grudnia 2016 r., 14 grudnia 2017 r., 4 grudnia 2018 r. i 28 listopada 2019 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w latach 2016-2020 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M. P. z 2015 r., poz. 1292, z 2016 r., poz. 1188, z 2017 r., poz. 1174, z 2018 r., poz. 1185 i z 2019 r., poz. 1147) – wynosiła odpowiednio 4.055,00 złotych w 2016 r., 4.263,00 złotych w 2017 r., 4.443,00 złotych

w 2018 r., 4.765,00 złotych w 2019 r. i 5.227,00 złotych w 2020 r. Minimalna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne jest równa 60% wynagrodzenia, o którym mowa wyżej. Dla przedsiębiorców najniższa podstawa naliczania składek w latach 2016-2020 wynosiła odpowiednio 2.433,00 złotych, 2.557,80 złotych, 2.665,80 złotych, 2.859,00 złotych oraz 3.010,00 złotych. Odwołujący nie mógł określić niższej niż wskazana i przyjęta przez ZUS podstawa wymiaru składek za poszczególne sporne miesiące. Nadto zgodnie z art. 81 ust. 2 ustawy o świadczenia opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa GUS w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski". Tym samym składki zostały obliczone w prawidłowych, najniższych możliwych dla ubezpieczonego wysokości, które kształtowały się w sposób następujący:

- na ubezpieczenia społeczne 713,35 złotych w 2016 r., 749,94 złotych w 2017 r., 781,60 złotych od stycznia do marca 2018 r., 778,14 złotych od kwietnia do grudnia 2018 r. (ze względu na obniżenie minimalnej składki na ubezpieczenie wypadkowe z 47,98 na 44,52), 834,55 złotych w 2019 r. oraz 915,46 złotych w 2020 r.;

- na ubezpieczenie zdrowotne 297,28 złotych w 2017 r., 319,94 złotych w 2018 r., 342,32 złotych w 2019 r. oraz 362,34 złotych w 2020 r.;

- na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych 59,61 złotych w 2016 r., 62,67 złotych w 2017 r., 65,31 złotych w 2018 r., 70,05 złotych w 2019 r. oraz 76,84 złotych w 2020 r.;

Podsumowując, kwoty składek, które wyliczył ZUS wydając zaskarżoną decyzję, jak również naliczone odsetki, są poprawnie ustalone Zgodnie z art. 23 ustawy, od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa z wyłączeniem art. 56a (ust. 1). Odsetek za zwłokę nie nalicza się, jeżeli ich wysokość nie przekraczałyby 6,60 zł (ust. 1a). Wyegzekwowane odsetki za zwłokę oraz opłata prolongacyjna od składek, o których mowa w art. 22 ust. 3, są, proporcjonalnie do wysokości składek, odprowadzane do otwartego funduszu emerytalnego oraz ewidencjonowane na subkoncie, o którym mowa w art. 40a (ust. 2). Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do składek opłacanych ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (ust. 4). Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, mająca odpowiednie zastosowanie do odsetek od należności składkowych, w art. 53 określającym zasady naliczania odsetek za zwłokę przewiduje, że odsetki za zwłokę naliczane są od dnia następującego po dniu upływu terminu płatności podatku lub terminu, w którym płatnik lub inkasent był obowiązany dokonać wpłaty podatku na rachunek organu podatkowego (§ 4). Stosując odpowiednio wskazany przepis, ZUS naliczył więc odsetki od poszczególnych zaległych kwot składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego oraz Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych poczynając od dnia następnego po upływie terminu płatności i nie miał podstaw, by od ich naliczenia odstąpić albo by wyliczeniami nie obejmować części okresu.

Konkludując, zdaniem Sądu, zarówno sam tytuł podlegania ubezpieczeniom, obowiązek opłacania składek w okresie od maja 2016 r. do lipca 2020 r., a także wysokość składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, jak również kwoty odsetek z tych tytułów, zostały ustalone przez organ rentowy prawidłowo. Sąd doszedł do wniosku, że na ubezpieczonym spoczywał ciężar udowodnienia, iż np. w spornym czasie nie prowadził działalności gospodarczej, albo, że opłacił już należności objęte zaskarżoną decyzją. Tylko wykazanie takich okoliczności mogłoby skutkować uznaniem, że odwołujący nie posiada zadłużenia z tytułu składek.

W toku postępowania sądowego ubezpieczony wskazywał, że nie jest w stanie pokryć kosztów należności wyliczonych przez organ rentowy z uwagi na trudną sytuację finansową. W tym zakresie wskazywał, że jego rodzina utrzymuje się z zasiłku dla bezrobotnych oraz dodatku 500+ na dwoje dzieci. Jak słusznie wskazał jednak organ rentowy, ustalenie wysokości zadłużenia z tytułu składek nie ma wpływu na rozpatrywanie wniosku o umorzenie należności. Wymaga podkreślenia, że okoliczności związane z sytuacją materialną strony odwołującej mogą być rozważane przy ocenie zasadności wniosku o umorzenie należności z tytułu składek, który będzie rozpoznawany przez organ rentowy w odrębnie przeprowadzanym postępowaniu administracyjnym. W związku z powyższym dokumenty pominięte przez Sąd podczas ustalania i oceny stanu faktycznego mogą być rozpoznawane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w kolejnym postępowaniu wyjaśniającym, co będzie rzutowało na wydanie następnej decyzji w przedmiocie umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek przez ubezpieczonego.

Odwołujący podnosił również liczne zarzuty związane z naruszeniem przepisów kodeksu postępowania administracyjnego. W ocenie Sądu kwestie dotyczące ewentualnego naruszenia przez organ rentowy przepisów prawa administracyjnego nie miały wpływu na rozstrzygnięcie w sprawie. Powszechnie jest w orzecznictwie stanowisko, że podstawą rozstrzygnięcia sądowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych mogą być tylko przepisy prawa materialnego i ewentualnie postępowania cywilnego, a nie przepisy procedury administracyjnej (wyroki Sądu

Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09 oraz z dnia 2 grudnia 2009 r I UK 189/09). Oznacza to, że postępowanie sądowe w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2010 r., sygn. akt II UK 336/09). Wobec powyższego wszelkie zarzuty dotyczące wadliwego zastosowania przez organ rentowy przepisów kodeksu postępowania administracyjnego pozostawały w istocie poza istotą sporu, która skupiała się na wyłącznie na prawidłowości subsumpcji przepisów prawa materialnego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., jak w tenorze wyroku.